



การพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ

Development of a professional learning community model to develop competence in towards Career Excellence

¹มูทิตา เอี่ยมทิพย์ Mutita Eamtip

²พัฒนา จันทรีโอ Pattana Jan-o

¹²โรงเรียนพังตรุราษฎร์รังสรรค์

¹²Pungruratrangsan School

¹Corresponding author, e-mail: m0990121305@gmail.com

Received July 1, 2023; Revised January 29, 2024; Accepted: March 29, 2024



บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ 2) ตรวจสอบรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ออกแบบการวิจัยเป็นแบบรองรับภายใน ด้วยการศึกษาวิธีเชิงคุณภาพ และสนับสนุนด้วยวิธีการเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูผู้สอน จำนวน 10 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 17 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร 2) แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และ 3) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการ ประกอบไปด้วย 3.1) พิจารณาเป้าหมาย และวางแผนการดำเนินงาน 3.2) ปฏิบัติการสอนและสังเกต ชั้นเรียน 3.3) ขั้นสะท้อนคิด 3.4) ปรับปรุงใหม่ 4) การวัดและการประเมินผล 5) ปัจจัยสำคัญ และ 6) เงื่อนไขสู่

ความสำเร็จ 2. ผลการตรวจสอบรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.40)

คำสำคัญ: ความเป็นเลิศด้านอาชีพ; ชุมชนการเรียนรู้; สมรรถนะ

Abstract

This is a Research and Development Research. The objectives of this research were 1) to develop professional learning community model to develop competence in towards Career Excellence 2) to examine professional learning community model to develop competence in towards Career Excellence using Mixed Methods Research approach, designing the research as an embedded design through studying qualitative method and supporting with quantitative method. The target group were 2 school administrators, 10 teacher and 5 qualified experts. The research instruments consisted of documentary analysis form, structured interview, and propriety and possibility of a model form. The data was analyzed by mean, standard deviation. and content analysis. The research showed that; 1. The professional learning community model to improve competency on active learning management for secondary school teachers consisted of 6 components: 1. Principles 2. Objectives 3. Processes which included 1) Plan& Analyze 2) Teach& Observation 3) Reflection and 4) Redesign 4. Evaluation 5. Conditions and 6. Contributing Factors 2. The result of the examination of the professional learning community model to in towards Career Excellence as a whole was at the highest ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.40)

Keywords: Career Excellence; learning community; competency

บทนำ

“...การศึกษานี้ ถ้าดูกว้าง ๆ ก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทำให้รู้ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ในทางการศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญมากแก่ชีวิตของมนุษย์ทั่ว ๆ ไปและถ้าโดยเฉพาะสำหรับ บ้านเมือง ก็เป็นผู้ที่สร้างความมั่นคงของบ้านเมืองได้ด้วยความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานหน้าที่ของตน ความสำคัญนี้ก็มีมากและก็คงตระหนักอยู่แล้ว ขอให้ตระหนักด้วยว่าจะต้องพยายามที่จะหาวิธีที่จะสั่งสอนอนุชนทั้งในด้านวิชาการ ทั้งในด้านความรู้เบื้องต้น เพื่อให้สามารถที่จะมีชีวิตต่อไปได้ จึงขอร้อง ให้สนใจเกี่ยวข้องกับเรื่องความรู้ ตั้งแต่ความรู้เบื้องต้นขึ้นก่อนอนุบาลจนกระทั่งเป็นความรู้ขั้นประถม ขั้นมัธยม ขั้นอุดมศึกษา และขั้นค้นคว้าอย่างสูง และทุกความรู้มีความสำคัญทั้งนั้น ไม่ยิ่งหย่อนกัน...”



พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2518 และ เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2520 ทรงมีพระราชดำรัสพระราชทานแก่ครูใหญ่และนักเรียน ณ ศาลาดุสิดาลัย ความตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทักษะ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ” การจัดการศึกษาของประเทศไทยจึงมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562 มาตรา 6 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยพัฒนาคุณภาพคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกันนำสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายการพัฒนาการจัดการศึกษาซึ่งมีทิศทางสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2579) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ, การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ, การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมการเรียนรู้, การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา, การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

นอกจากนี้แล้วยังมีการกำหนดยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการและนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้ส่งเสริมพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้อาจจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ได้แก่ การส่งเสริมด้านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพขึ้นเพื่อเป็นแนวทางของการสร้างสถานศึกษาให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่เน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญและมุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคลและองค์กรตลอดจนให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพในรูปแบบที่หลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ คือ ครูผู้สอน ด้วยเหตุผลที่ว่าครูเป็นด่านหน้าในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) จึงเป็นความพยายามที่จะต้องพัฒนา แก้ไขปัญหาในด้านการพัฒนาคุณภาพครู เพื่อให้ครูมีสมรรถนะเพียงพอที่จะพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในยุคใหม่ เนื่องจากครูเป็นบุคลากรที่สำคัญ

ของการจัดการศึกษาและมีส่วนในการพัฒนาสังคม ครูเป็นผู้จัดการเรียนการสอนให้ความรู้และพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถสื่อสาร คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีทักษะชีวิต และ ใช้เทคโนโลยี ซึ่งเป็นสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตลอดจนการมีคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย มีความรักชาติ สอดคล้องกับแนวคิดของ Darling Hammond (2017) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาครูเป็นการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาสมรรถนะเชิงวิชาชีพของครูและพัฒนาผู้เรียนไปในเวลาเดียวกัน การสร้างผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้มีคุณภาพต่อสังคมได้นั้นครูผู้สอนจะต้องมีความพร้อมโดยการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาชีพอย่างต่อเนื่องจากความร่วมมือในการทำงานเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning community: PLC) เป็นการทำงานเป็นทีมของครู ผู้บริหาร นักการศึกษา เพื่อการพัฒนาผู้เรียน โดยสาระสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ การพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านการวางแผน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนเกิดเป็นวัฒนธรรมหรือชุมชนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของโรงเรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 มาตรา 10 ระบุว่า “การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และมาตรา 22 กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้จึงต้องจัดการศึกษาที่พัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและ เต็มศักยภาพ ครูทุกคนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสวงหาวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ (เสถียร อ่วมพรหม, 2560)

การพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพต้องรวมพลัง และช่วยกันพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Professional Development) นวัตกรรม ของการพัฒนาครูที่สำคัญและควรทำความเข้าใจอย่างชัดเจนสู่การปฏิบัติเพื่อการปฏิรูปครู ไปสู่ครูมืออาชีพ คือ ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรม การเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นเลิศด้านอาชีพเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสืบสอบ เพื่อสร้างนวัตกรรมพร้อมกับเป็นผู้เรียนที่มีความใฝ่เรียนใฝ่รู้สู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้แล้ววิสัยวงศ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2558) ได้ให้ความเห็นไว้สอดคล้องกับ วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกนรินทร์ สังข์ทอง (2557) กล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการประสานแนวคิด 2 ประการ ได้แก่ ความเป็นมืออาชีพ (Professional) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) คือ การรวมกลุ่มกันของบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียนผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐาน



ความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร ที่มีวิสัยทัศน์และภารกิจร่วมกัน โดยการทำงานเป็นทีมเรียนรู้ ครูเป็นผู้นำร่วมกัน โดยมีผู้บริหารเป็นผู้สนับสนุนสู่การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเปลี่ยนแปลงคุณภาพของตนเองสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ และสร้างความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน จุดเน้นของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู คือ การเรียนรู้ร่วมกัน เน้นการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ (work collaborative) และอาศัยความรับผิดชอบต่อตนเอง (self - accountable) บุคลากรเกิดความผูกพันกับองค์กร โดยมีการพัฒนาบุคลากรที่สอดคล้องกันตามลำดับความสำคัญของภารกิจ การพัฒนาภาวะผู้นำกับผู้บริหาร การทุ่มเท การสื่อสาร ค่านิยมขององค์กรกับพันธกิจให้บุคลากรเข้าใจตรงกัน การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็น การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานจนกระทั่งสามารถปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรได้ ซึ่งจากเดิมเน้นการสอน เปลี่ยนเป็นเน้นการเรียนรู้ จากเน้นสิ่งที่สอน เปลี่ยนเป็นเน้นสิ่งที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ เพื่อแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความรู้ และทักษะเหล่านั้น

จากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของครูแต่ละคน เปลี่ยนเป็นการจัดการเรียนการสอนเป็นทีม PLC (วิจารณ์ พานิช, 2559) ซึ่งเป็นแนวคิดเดียวกับ James Bellanca and Ron Brandt (2010) ที่สนับสนุนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้ให้นักการศึกษาได้ทำงานร่วมกัน แบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดี และผลงานทักษะแห่งศตวรรษ ที่ 21 เข้ากับการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน การเรียนการสอนจึงต้องปรับเปลี่ยนโดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือการเรียนรู้จากการลงมือทำ (Active Learning) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยการร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ครูต้องลดบทบาทในการสอนและการให้ข้อความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง แต่ควรไปเพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น ในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น และอย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์โดยการพูด การเขียนอภิปรายกับเพื่อน ซึ่งความรู้ที่เกิดขึ้นเป็นความรู้ที่ได้ จากประสบการณ์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือทำมากกว่ารับฟังอย่างเดียว จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบและการวิเคราะห์ปัญหา

อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่าแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นจริง และสามารถเพิ่มการแก้ปัญหา การคิดเชิงวิพากษ์และ อื่น ๆ ได้อีกด้วย (สุพรรณิ ขานประเสริฐ, 2557) ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ที่ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ว่า เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ ทำหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้

เรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful learning) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึง การมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย ลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) คือ เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพทางการคิด การแก้ปัญหา และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในรูปแบบของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนให้มากที่สุด จัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศสู่ทักษะการคิดวิเคราะห์และประเมินค่า จากลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ดังกล่าว จึงควรมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกัน เช่น การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาศักยภาพทางสมองได้แก่ การคิด การแก้ปัญหาและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง จัดกระบวนการสร้างความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์การสร้างองค์ความรู้และการสรุปบทวนของผู้เรียน

นอกจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนแล้ว การบริหารจัดการหลักสูตรในยุคปัจจุบัน ซึ่งมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และสถานศึกษาให้มีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรของตนเองนั้น ต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงแนวคิด วิธีการ รูปแบบ และปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ จากกรอบแนวคิดเดิมสู่แนวคิดใหม่ ความรู้ใหม่ วิธีการบริหารจัดการและแนวปฏิบัติใหม่ ๆ ซึ่งต้องมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันหลายระดับตั้งแต่ระดับชาติ ระดับท้องถิ่นและระดับสถานศึกษา ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีบทบาทส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของคนในสังคมอย่างรอบด้าน ได้จัดทำกรอบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น โดยมุ่งหวังที่จะให้เกิดความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง เป็นธรรมและมีคุณภาพ เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ตลอดจนการเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยการกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษาและภาคี เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ มีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ใหม่มีความหลากหลายทั้งส่วนที่ เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และอาชีพในท้องถิ่น (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558)

จากการศึกษาบริบทของโรงเรียนพังตรุราษฎร์รังสรรค์ พบว่า โรงเรียนพังตรุราษฎร์รังสรรค์เป็นสถานศึกษาขนาดกลางมีนักเรียนจำนวน 207 คน มีทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอย่างจำกัด มีบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนน้อย ส่งผลให้ความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนไม่หลากหลาย ไม่ตอบสนองต่อศักยภาพและ



ความต้องการของผู้เรียน ผู้บริหารการนิเทศและติดตามการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ครูไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรม การนิเทศภายใน การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ การประสานความร่วมมือ การระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ ผลดังกล่าวทำให้การจัดการศึกษายังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควรโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องคุณภาพของผู้เรียนที่ยังไม่บรรลุตามค่าเป้าหมายของสถานศึกษา ทั้งนี้โรงเรียนจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะความสามารถด้านอาชีพ โดยมุ่งให้นักเรียนมีความตระหนักรู้ในอาชีพ (Career Awareness) ได้สำรวจอาชีพ (Career Exploration) และการเตรียมตัวสู่อาชีพ (Career Preparation) เป็นแนวทางในการปฏิบัติสู่การได้สัมผัสโลกของการทำงานตามสภาพจริง

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เห็นได้ว่ามีความเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน กล่าวคือ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่มีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน เป็นการแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย กัลยาณมิตร เปิดโอกาสที่เป็นอิสระให้ครูผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น โรงเรียนพังตรุราษฎร์รังสรรค์ จึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ เพื่อนำผลการวิจัยในครั้งนี้มาพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ อันจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้พัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ
2. เพื่อตรวจสอบรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

กระบวนการเก็บข้อมูลนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research: R₁) การออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Design and Develop: D₁) มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research: R₁) ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความความเป็นเลิศด้านอาชีพ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุดในการดำเนินการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เครื่องมือที่ใช้คือแบบ

วิเคราะห์เอกสารและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน มีผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ภาพรวม เท่ากับ 1.00 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research: R₁) ใช้แบบวิเคราะห์เอกสารเพื่อรวบรวมแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถด้านอาชีพ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หลังจากทบทวนเอกสารแล้ว ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยผู้วิจัยติดต่อและสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบออนไลน์ ผ่านโปรแกรม meet พร้อมทั้งทำการจดบันทึกข้อความ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Develop: D₁) รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ร่างรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research: R₁) 2) วิพากษ์ร่างรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้าน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 คน และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ 3) ตรวจสอบรูปแบบโดยผู้บริหารและครู โดยใช้แบบประเมินรูปแบบ 4. ปรับปรุงและแก้ไขรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ ตามคำแนะนำ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบประเมินรูปแบบซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ภาพรวม เท่ากับ 1.00 เก็บรวบรวมข้อมูลการออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Design and Develop: D₁) โดยวิพากษ์รูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 คน ดำเนินการวิพากษ์ ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านโปรแกรม meet แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้นตรวจสอบรูปแบบด้วยการประเมินรูปแบบจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนพังตรุราษฎร์รังสรรค์ โดยการทำแบบประเมินรูปแบบผ่าน Google form หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงรูปแบบตามความคิดเห็น ผู้บริหารสถานศึกษา และครูของโรงเรียนพังตรุราษฎร์รังสรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากแบบประเมินรูปแบบ

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมความเป็นเลิศด้านอาชีพ ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้วิจัยได้แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ

1.2 ผลการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องผ่านรูปแบบออนไลน์ พบว่า ในการดำเนินการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีองค์ประกอบของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการ ประกอบด้วย คือ 3.1) วางแผนและพิจารณาเป้าหมาย 3.2) ปฏิบัติการสอนและสังเกตชั้นเรียน 3.3) ขั้นสะท้อนคิด 3.4) ปรับปรุงใหม่ 4) การวัดและการประเมินผล 5) ปัจจัยสำคัญ คือ 1) การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรและเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน 2) ปัจจัยทางการบริหารและสนับสนุนการดำเนินการ 3) ผู้เรียน หลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครองและเครือข่ายทางการศึกษา และ 6. เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ

2. ผลการตรวจสอบรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ

2.1 ผลการวิพากษ์รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนวคิดที่เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล และเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ ให้มีความสอดคล้องและครอบคลุมกับการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพของครูผู้สอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลความสามารถของผู้เรียน ไว้ว่า “การวัดและประเมินความเป็นเลิศด้านอาชีพในตัวผู้เรียน ควรเน้นการประเมินตามสภาพจริง ประเมินให้ครอบคลุมทั้งความสามารถในการประกอบอาชีพ เจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ ความยั่งยืนของรายได้ที่เกิดจากการประกอบอาชีพที่มีความเป็นเลิศ”

2.2 ผลการตรวจสอบจากการประเมินรูปแบบโดยใช้ แบบประเมินความเหมาะสม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมดังนี้

จากผลการตรวจสอบรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พบว่า 1) ด้านหลักการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.71) โดยให้ความเห็นว่าหลักการของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้

เรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ กรอบแนวคิดของการดำเนินการจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ต่อการดำเนินการ 2) วัตถุประสงค์ มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.60$, S.D.= 0.52) โดยให้ความเห็นว่า วัตถุประสงค์ของรูปแบบมีความเหมาะสมต่อการดำเนินการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียน 3) กระบวนการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.80$ S.D. = 0.63) โดยให้ความเห็นว่า กระบวนการในการดำเนินการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แสดงให้เห็นถึงลำดับขั้นตอนได้อย่างเป็นรูปธรรม มีความชัดเจน สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถด้านอาชีพ และยังเป็นขั้นตอน กระบวนการ ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู 4) การวัดและการประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.50$ S.D. =0.53) โดยให้ความเห็นว่า การประเมินผลมีความสอดคล้องและเป็นไปตามเป้าหมายของการประเมิน การกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลเป็นรูปธรรม ครอบคลุมถึงการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถด้านอาชีพของผู้เรียน 5) ปัจจัยสำคัญ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.46$ S.D. =0.52) โดยให้ความเห็นว่า การกำหนดปัจจัยสำคัญของการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีความเหมาะสม เนื่องจากในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสมาชิกทุกคนในชุมชนต้องมีส่วนร่วม อีกทั้งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องเปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอก องค์กรภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาความสามารถด้านอาชีพ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีส่วนประกอบการเข้ามาให้การช่วยเหลือ หรือเพื่อรองรับให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการฝึกประสบการณ์ 6) เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.70$ S.D. =0.472) โดยให้ความเห็นว่า ในการดำเนินการจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมและก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ดังนั้นภาวะผู้นำของผู้บริหารจะเป็นตัวกระตุ้นและสามารถเป็นแบบอย่างให้ครูผู้สอนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างถูกวิธี ตลอดจนการจัดการกับองค์ความรู้ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่งเสริมให้เกิดการทำงานเป็นทีมแบบสร้างเครือข่าย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. จากผลการพัฒนาแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วว่าแบบมีคุณภาพด้าน

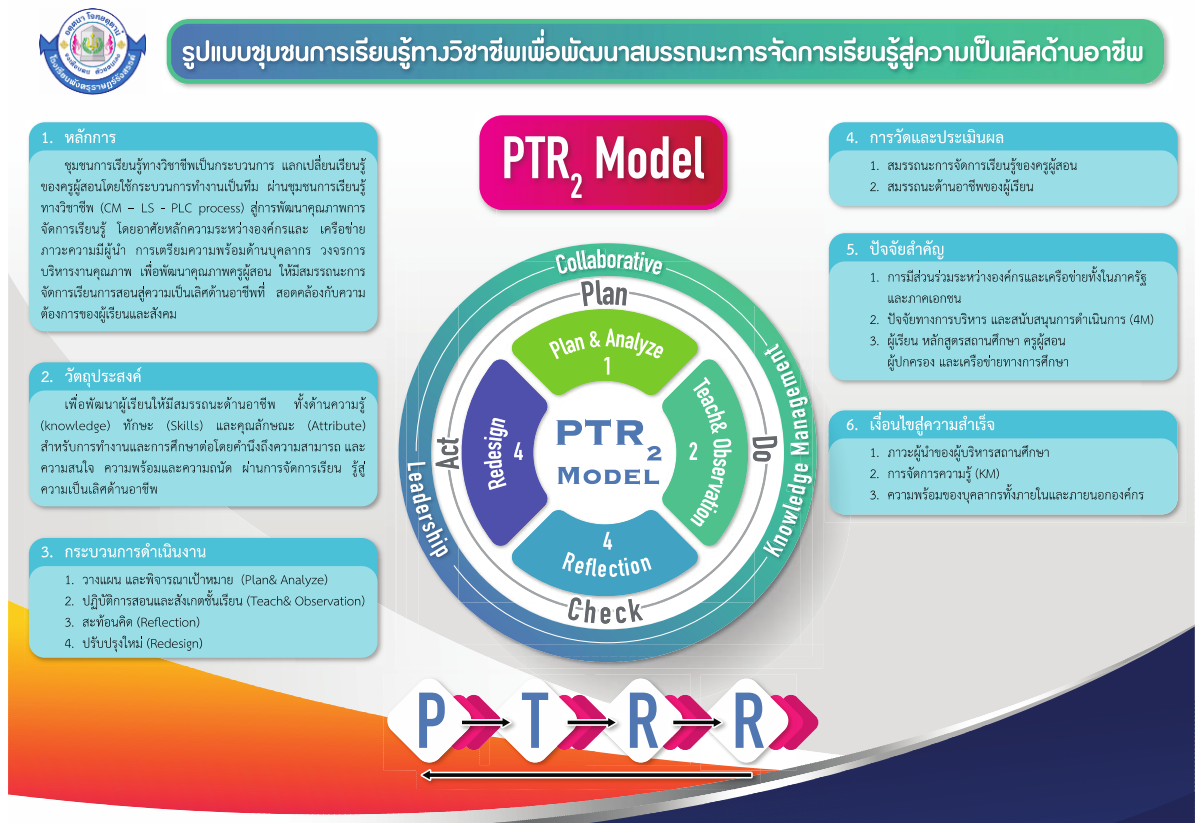
ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเชิงเนื้อหา และมีประสิทธิภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้ ทั้งนี้เนื่องจาก รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ มีการดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบ โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล พื้นฐาน การวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา ความต้องการของครูผู้สอน ความต้องการของผู้เรียน หลักการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หลักการและแนวคิด เกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ (Professional Learning Community) แนวคิดเกี่ยวกับการให้คำชี้แนะ (Coaching) การดูแลให้คำปรึกษาและคำแนะนำ (Mentoring) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ส่งเสริมความเป็นเลิศด้าน อาชีพ หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สิ่งที่สอดคล้องกับแนวคิด ของนักการศึกษาหลายท่านที่กล่าวถึงชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) เป็นการรวมตัว รวมพลังเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ ส่งเสริมให้ เกิดการขับเคลื่อนทั้งระบบจึงจำเป็นต้องสร้างความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่สอดคล้องกับ วร ลักษณะ ชูกำเนิด, นัตยา หล้าพูนธีรกุล, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และ มนตรี แยม กสิกร ได้กล่าวไว้สอดคล้องกันว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นต้องมีหลักการ 1) วิสัยทัศน์ร่วม 2) ทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ภาวะผู้นำร่วม 4) การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง 5) การ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และ 6) โครงสร้างสนับสนุน (Supportive structure) (วรลักษณะ ชูกำเนิด, 2557, นัตยา หล้าพูนธีรกุล, 2560, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2560, และ มนตรี แยมกสิกร, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับ Quonias Hudson กล่าวว่า ภายในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบ PLC คณะครูต้องร่วมกันทำงานเพื่อค้นหากลยุทธ์การ จัดการเรียนการสอนใหม่ ๆ ช่วยปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้น (Quonias Hudson, 2015) และสอดคล้องกับแนวคิดของ Mello and Less ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการศึกษา ภายในโรงเรียนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความเข้าใจกัน ร่วมกันสร้างความรู้สึกร่วมกันมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ (Mello and Less, 2013)

2. จากผลการวิพากษ์และตรวจสอบรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ โดยสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus Group Discussion) พบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อ พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด ในกระบวนการการ พัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีกระบวนการดำเนินการตามขั้นตอนโดยการศึกษาค้นคว้า แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และการสัมภาษณ์ อภิปราย ความคิดเห็นตามประเด็นการสัมภาษณ์จึงส่งผลให้ความเหมาะสมของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทาง

วิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด และนอกจากนี้แล้วในกระบวนการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้มีการนำแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน มาใช้เป็นกรอบของกระบวนการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เนื่องจากการพัฒนาบทเรียนเป็นการรวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอน ร่วมกันทำงานเป็นทีม โดยมีวิสัยทัศน์เดียวกันคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ให้มีความเป็นเลิศด้านอาชีพ ครูผู้สอนจึงรวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิดและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความเป็นเลิศด้านอาชีพ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ ที่เป็นเครือข่ายทางการศึกษาช่วยให้การดำเนินการพัฒนาความสามารถด้านอาชีพของนักเรียน ประสบผลสำเร็จได้ นอกจากนี้ยังมีการติดตามและนิเทศการจัดการเรียนการสอน โดยผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายผลให้ครูผู้สอนได้พัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ เพิ่มความเชี่ยวชาญความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการวิชาชีพในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จากขั้นตอนของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ ที่ผ่านการตรวจสอบโดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) มีกระบวนการประกอบด้วย ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) วางแผนและพิจารณาเป้าหมาย 2) ปฏิบัติการสอนและสังเกตชั้นเรียน 3) ขั้นสะท้อนคิด 4) ปรับปรุงใหม่ จากขั้นตอนดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ แนวคิดของพิมพันธ์ เดชะคุปต์ ได้กล่าวไว้ว่า ในการเตรียมและดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมปฏิบัติการในการสอนงานแบบพี่เลี้ยงนั้นสามารถดำเนินการได้ผ่านกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study) (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2562) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ แนวคิดของชาโรนี ตรีวรัญญ (2557) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ครูผู้สอนหรือผู้ดำเนินการต้องพิจารณารูปแบบการดำเนินการที่มีลักษณะของการทำงานเป็นทีม การพัฒนาบทเรียนร่วมกันต้องมีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อีกทั้งยังสอดคล้องกับ สุเมธ งามกนก (2556) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าการพัฒนาบทเรียนครูผู้สอนจะต้องกำหนดเป้าหมายให้กับผู้เรียน ซึ่งครูผู้สอนอาจมีการทำวิจัยในชั้นเรียนร่วมกับครูคนอื่น นำผลที่ได้จากการวิจัยในชั้นเรียนมาอภิปรายร่วมกันเพื่อปรับปรุงบทเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยจึงนำเสนอรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ ที่ผ่านการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิและผ่านการประเมินรูปแบบจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนพังตรุราษฎร์รังสรรค์ มีรายละเอียดแสดงดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 ขั้นตอนของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ

บทสรุป

จากการทดลองใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพ พบว่า หลังจากการดำเนินการตามรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ทำให้สมาชิกในชุมชนได้พัฒนารูปแบบและวิธีการในการจัดการเรียนรู้ ได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น โดยสมาชิกในชุมชนได้แสดงศักยภาพของตนเองในความเป็นผู้นำทางวิชาการ เกิดการจัดระบบการเรียนรู้ สามารถกำหนดเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ร่วมกัน คือ การจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของตนเองที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จาก การดำเนินการตามรูปแบบชุมชนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องส่งผลให้สมาชิกในชุมชนได้เรียนรู้ และทราบถึงบทบาทของตนเองในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นอกจากนี้ในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้ประสบผลสำเร็จนั้น มีปัจจัยสำคัญคือการสร้างเครือข่ายทางการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน การได้รับการสนับสนุนปัจจัยทางการบริหารซึ่งได้แก่ งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนการมีระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพ จะส่งผลให้การดำเนินการประสบผลสำเร็จได้โดยง่าย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพฯ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการของผู้เรียน และความต้องการของครูผู้สอน ว่าครูผู้สอนมีความต้องการในการพัฒนาตนเองหรือการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในด้านใด เพื่อเลือกรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการของครูผู้สอน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านอื่นๆ เช่น การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ หรือการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นนวัตกรรม

2.2 หลังจากนำรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ไปใช้แล้ว ผู้บริหารควรมีรูปแบบการนิเทศและติดตามผลการใช้ ส่งเสริมให้เกิดการขยายผลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2562 (ฉบับที่ 4)*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.

ชาธิณี ตรีวิทย์. (2557). *การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study) ทางเลือกใหม่เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน*. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2565. จาก <https://www.prc.ac.th/document/teacher/curriculum/4c5991e59785af35dc4cb3f2de80863ce8fd1307.pdf>

นัตยา หล้าทูนธีรกุล. (2559). *PLC การพัฒนาครูเพื่อศิษย์ยุค THAILAND 4.0*. ขอนแก่น: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2562). *สร้างนวัตกรรมบนฐานการวิจัย PLC & Logbook*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.



- มนตรี แยมกลกร. (2561). “ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ: ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงตนเองของครู”. ใน การประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2559 เรื่อง “การวิจัยนวัตกรรมการเรียนรู้ และการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด เอกรินทร์ สังข์ และทองขวลิต เกิดทิพย์. (2557). รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทาง วิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย .(วิทยานิพนธ์ดุษฎี บัณฑิต).
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด. (2557). โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่ เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ. (ดุษฎีบัณฑิตบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิจารณ์ พานิช. (2559). *บันทึกชีวิตครูสู่ชุมชนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒพล. (2558). *การโค้ชเพื่อการรู้คิดคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: บริษัท จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *การขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพ*. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2565. จาก http://www.sakonarea1.go.th/news_file/p76213222146.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้*. ค้นเมื่อ 20 กันยายน 2564 จาก http://academic.obec.go.th/images/document/1603180137_d_1.pdf.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ สอง*. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ : บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุพรรณิ ขาญประเสริฐ. (2557). การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21. *วารสาร สสวท*, 42 (185), 10 -13
- สุเมธ งามนก. (2556, มิถุนายน) “การบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมการศึกษาทเรียน (Lesson study)”. *วารสารวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 24(3), 37-47
- สุรัสวดี หุ่นพยนต์. (2560). การกระจายอำนาจทางการศึกษาจากนโยบายสู่การปฏิบัติ: กรณีศึกษา เปรียบเทียบสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของประเทศไทยและเกาหลีใต้. *จดหมาย ข่าว วช*. ปีที่ 12 ฉบับที่ 70, 2560มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์



- Darling-Hammond Linda. (2017). *Teacher quality and student achievement : A review of state policy evidence*, accessed March 29, 2020, available from <https://epaa.asu.edu/ojs/article/viewFile/392/515>.
- James Bellanca and Ron Brandt. (2010). *21st Century Skills: Rethinking How Students Learn*. Solution Tree Press.
- Mello, D., & Less, C. A. (2013). Effectiveness of active learning in the arts and sciences. Humanities Department Faculty Publications & Research, Paper 45. Retrieved from http://scholarsarchive.jwu.edu/humanities_fac/45/

